

Fonologia (1)

Lingüística 2

17/04/2024

Terminologia

- Bilabials
- Labiodentals
- Dentals
- (Post-)alveolars
- Retroflexes
- Palatals
- Velars
- Uvulars
- Glotals
- Oclusiva
- Nasal
- Vibrant
- Bategant
- Fricativa
- Aproximant
- Africada

**Què és la fonologia?
Com es diferencia de la fonètica?**

Fonologia

l'estudi de les unitats mínimes que componen un llenguatge; com s'organitzen;
i com es relacionen

Quins factors influeixen que dues llengües sonen diferent?

No totes les llengües utilitzen els mateixos sons

- castellà: 5 vocals
- anglès: 10 vocals

Això de contar vocals *en una llengua* és una simplificació. Com ho és parlar d'*una llengua* en primer lloc.

No totes les llengües utilitzen els sons de la mateixa manera

- castellà: [ð] no contrastiu
- anglès: [ð] contrastiu

No totes les llengües utilitzen els sons de la mateixa manera

- castellà: [ð] no contrastiu
 - *lado* [lado] / [laðo]
 - *Madrid* [madrid] / [madrið]
- anglès: [ð] contrastiu
 - *breed* [bri:d] vs. *breathe* [bri:ð]

No totes les llengües utilitzen els sons de la mateixa manera

- castellà: [ð] no contrastiu
 - *lado* [lado] / [laðo]
 - *Madrid* [madrid] / [madrið]
 - ⇒ ð/d són variants de la realització de la mateixa unitat discriminativa
- anglès: [ð] contrastiu
 - *breed* [bri:d] vs. *breathe* [bri:ð]
 - ⇒ [ð] i [d] són fonemes de l'anglès

Fonemes i al·lòfons

Fonema: Una classe de sons/fones que tractem com si fossin el mateix so (la mateixa unitat discriminativa en una llengua particular)

fonemes són abstraccions

Castellà:

- Dani: [dani], *[ðani]
- a Dani: [aðani] / [adani]

⇒ [d], [ð] són al·lòfons del fonema /d/ en castellà

Llavors, què és un al·lòfon?

Al·lòfons: Realitzacions de la mateixa unitat discriminativa; no discriminen significats entre si; tenen propietats fonètiques semblants; tenen una distribució complementària

Per què, en castellà, són [d] i [ð] al·lòfons de /d/ i no de /ð/?

Anglès:

- breed: [bri:d]
- breathe: [bri:ð]

⇒ [d], [ð] no són al·lòfons del mateix fonema anglès

⇒ [d] és un al·lòfon de /d/

⇒ [ð] és un al·lòfon de /ð/

Entendre el sistema de sons d'una llengua...

...és entendre:

- quins són els fonemes
- per a cada fonema, quins son els al·lòfons
- quan es fa servir cada al·lòfon

Les distribucions dels sons

Distribució contrastiva vs. distribució complementària

Els sons amb distribució contrastiva no poden intercanviar-se sense canvi de significat.

- *sé* [se] vs. *sí* [si] vs. *sú* [su]
- *bee* [bi:] vs. *see* [si:] vs. *knee* [ni:]

Dos sons en distribució contrastiva pertanyen a fonemes diferents.

Identifiquem sons en distribució contrastiva via parells mínims

Busca 12 fonèemes de una llengua de la teva elecció. 8 que es realitzin com a consonants i 4 com a vocals.

Les distribucions dels sons

Distribució contrastiva vs. distribució complementària

Sons amb distribució complementària no apareixen al mateix context.

- *coop* (anglès): [k^hup] / *[kup]
- *scoop* (anglès): *[sk^hup] / [skup]

Dos sons en distribució complementària pertanyen al mateix fonema.

⇒ [k^h] i [k] són al·lòfons de /k/ en anglès

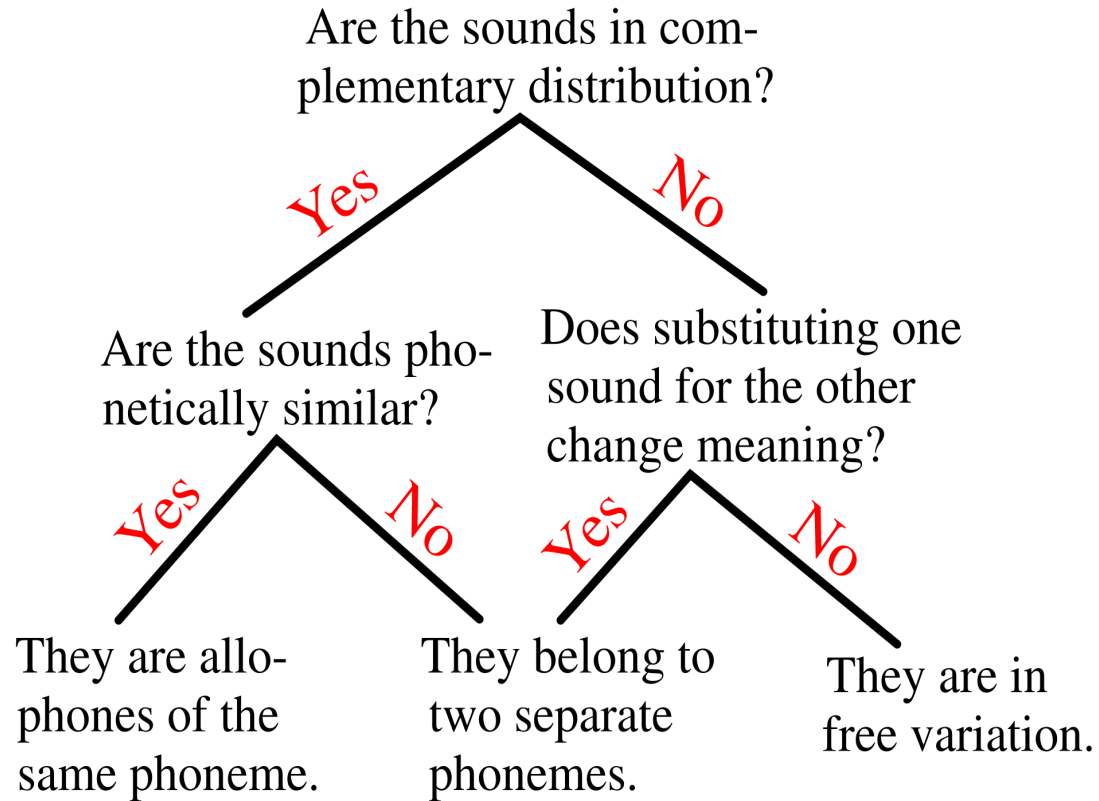
Busca 6 al·lòfons en distribució complementària de una llengua de la teva elecció

Les distribucions dels sons

Sons en variació lliure poden aparèixer al mateix context sense canvi de significat

Busca 6 al·lòfons en distribució lliure de una llengua de la teva elecció

To determine the phonemic status of two sounds:

Wikipedia article on *Allophone*: <https://en.wikipedia.org/wiki/Allophone>

Classes naturals

Conjunt de fonemes en una llengua que comparteixen determinades característiques distintives

- [-continuant] [-voice]

En el conjunt de segments que s'enumeren a continuació, quin segment s'ha d'excloure perquè els segments restants constitueixin una classe natural?

1. [i]; [e]; [æ]; [o]; [u]

2. [p]; [f]; [t]; [k]

Restriccions fonotàctiques

Restriccions de com es combinen els sons d'una llengua

Alguns sons no poden aparèixer a l'inici d'una paraula

- [ʒ] o [ŋ] en anglès (*Jacques* o *Nguyen*)
- /s/+C en castellà (p.e. *Spain* o *still*)

Restricciones fonotàctiques

Preferències i restriccions en estructures sil·làbiques

- Anglès: V, VC, CV, ..., CCCVCCC (*strengths*)
- Hawaià: CV, V

Propera sessió

- Practica 2: Fonologia
 - Qüestionari de lectura (fonologia 2a)
-
- **Fonologia: Com representar processos fonològics**